



سازمان حفاظت محیط زیست

**دستورالعمل تهیه فهرست صنایع آلاینده
موضوع تبصره ی یک ماده ی ۳۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده**

معاونت محیط زیست انسانی

شهریور ۱۳۹۵

تاریخ: ۲۰، ۴، ۹۵
شماره: ۹۵، ۱۶۴۳۳
پیوست: دارد

ریاست جمهوری



باسمه تعالی

مدیران کل محترم استان ها
موضوع: دستورالعمل تهیه فهرست صنایع آلاینده

با سلام

به پیوست دستورالعمل تهیه فهرست صنایع آلاینده موضوع تبصره ی ۱ ماده ی ۳۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده، جهت تنظیم فهرست سال جاری ارسال می گردد. ضمن تاکید بر عدم امکان حذف و اضافه و تنظیم فهرست در دوره های سه ماهه مقتضی است مقرر گردد فهرست صنایع آلاینده آن استان، به همراه مستندات در موعد مقرر ارسال گردد.

سعید متصدی

معاون محیط زیست انسانی

به نام خدا

دستور العمل تهیه فهرست صنایع آلاینده

موضوع تبصره ی یک ماده ی ۳۸ قانون مالیات بر ارزش

افزوده

معاونت محیط زیست انسانی

خرداد ۹۵

مقدمه :

رشد و توسعه ی صنعتی بر اساس اصول توسعه ی پایدار، یکی از شاخص های پیشرفت و بلوغ اقتصادی و فرهنگی در سطح ملل و جوامع بشری است. توسعه صنعتی، بدون دیدگاه پایداری، سرانجامی جز نابودی منابع، تخریب زیستگاه، تحمیل شرایط بحرانی به محیط زیست، جوامع انسانی و تنوع زیستی ندارد. توسعه ی صنعت همگام با محیط زیست و در تعامل فزاینده با آن، منجر به پایداری و در نهایت رشد و شکوفایی اقتصاد خواهد گردید.

یکی از ابزار های قانونی که به منظور کاهش و کنترل آلودگی های محیط زیست در بخش های تولیدی، تدوین گردیده، تبصره ی یک ماده ۳۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده است که در آن نقش سازمان تنها به عنوان تشخیص دهنده ی آلودگی مطرح شده است.

در راستای اجرای بهینه ی این وظیفه قانونی و با توجه به امکانات و نیروی انسانی محدود و تعدد واحد های مورد پایش در سطح کشور، ضروری است دستورالعمل واحدی جهت تنظیم فهرست صنایع آلاینده ملاک عمل قرار گیرد تا ضمن افزایش ضریب اطمینان و صحت گذاری بر عملکرد واحد های تابعه، از برخورد های غیر کارشناسی و بعضا درج اشتباه در فهرست، که سبب متضرر شدن فرد یا افراد ذی نفع گردیده و قطعاً مسئولیت سنگین دنیوی و اخروی را بر دوش تمامی کارکنان سازمان که به نوعی درگیر موضوع صنایع آلاینده هستند، می گذارد، اجتناب گردد.

دستورالعمل حاضر بر اساس جمع بندی پیشنهادات و نقطه نظرات کارشناسی مجموعه ی اجرایی و بررسی های ستادی در چارچوب قوانین و ضوابط موجود تنظیم گردیده است. امید که عمل به مفاد دستورالعمل حاضر، بتواند در تعیین صنایع آلاینده ی مستحق قرار گیری در فهرست و پرداخت عوارض آلاینده گی، مفید بوده و از قابلیت اجرایی منطقی برخوردار باشد.

سعید متصدی

معاون محیط زیست انسانی

ماده ی ۱- واحدهای خدماتی حتی در صورت ایجاد آلودگی، در فهرست قرار نمی گیرند.

تبصره: ملاک تشخیص واحد خدماتی بخشنامه ی ۹۰/۲۷۴۱۰ مورخ ۹۰/۶/۲۸ موضوع تعیین رده ی واحدهای خدماتی می باشد. در صورت وجود هر گونه ابهام، به صورت موردی، از دبیرخانه ی عوارض آلاینده گی استعلام گردد.

ماده ی ۲- واحدهای غیر فعال، در فهرست قرار نمی گیرند.

ماده ی ۳- واحدهایی که دارای فعالیت فصلی هستند، تنها در دوره ی فعالیت مورد پایش قرار گرفته و در صورت ایجاد آلودگی برای همان فصل در فهرست قرار می گیرند.

ماده ی ۴- واحدهایی که اخطار کتبی دریافت می کنند، در طول مهلت اخطار، در فهرست قرار نمی گیرند.

ماده ی ۵- بعد از اتمام مهلت اخطار، در صورت عدم اعلام رفع آلودگی توسط واحد، نام واحد در فهرست همان دوره قرار می گیرد و تا زمانی که رفع آلودگی را به صورت مکتوب، به اداره کل اعلام ننموده و اقدامات توسط اداره کل، مورد تایید قرار نگرفته، نام واحد همچنان در فهرست دوره های بعد آن سال قرار می گیرد.

تبصره: در صورت اعلام رفع آلودگی و تایید اداره کل، نام واحد در فهرست قرار نمی گیرد.

ماده ی ۶- ملاک قرار گیری در فهرست، نتایج آنالیز و مقایسه با حدود مجاز مصوب، می باشد. نتایج آنالیز می تواند گزارش خود اظهاری یا اندازه گیری توسط ادارات کل (واحدهای تابعه) باشد.

تبصره ۱: در موارد تناقض نتایج خود اظهاری با اندازه گیری های انجام شده توسط اداره کل (واحدهای تابعه) ارجحیت با اندازه گیری اداره کل (واحدهای تابعه) می باشد.

تبصره ۲: برای واحدهایی که به دلایلی از قبیل عدم احداث سیستم تصفیه ی فاضلاب، عدم تجهیز دود کش به سکو و دریچه ی نمونه برداری، امکان انجام نمونه برداری و آنالیز وجود ندارد، ملاک تشخیص آلودگی گزارش کارشناسی و صورتجلسه ی تنظیم شده، با تایید معاون پایش و مدیر کل استان و اخطار صادره، خواهد بود.

تبصره ۳: شکواییه ی مردمی مورد تایید و منجر به صدور اخطار در صورت داشتن شرایط موضوع تبصره ی ۱ همین ماده، می تواند ملاک احراز آلودگی باشد.

ماده ی ۷- نمونه برداری خروجی دود کش در واحدهای صنعتی، باید تنها در مبادی انجام پذیرد که در حدود مجاز آلاینده گی خروجی صنایع به عنوان مرجع مقایسه، لحاظ شده و در شیوه نامه های خود اظهاری نیز درج گردیده است. (خروجی دود کش سیستم های گرمایشی که در فرآیند تولید نقشی نداشته و مستقل از فرآیند می باشد ملاک قرار گیری در فهرست صنایع آلاینده نمی باشد).

ماده ی ۸- پایش واحدهای مستقر در شهرک های صنعتی دارای سیستم تصفیه فاضلاب، منحصرأ به لحاظ آلودگی هوا باید صورت پذیرد.

تبصره ۱: در بحث پسماند، عقد قرار داد جمع آوری پسماند و در بحث فاضلاب، اتصال به شبکه ی جمع آوری و تصفیه ی فاضلاب شهرک، ملاک عمل قرار می گیرد.

تبصره ی ۲: شهرک صنعتی، واحد خدماتی محسوب شده و در فهرست قرار نمی گیرد.

ماده ی ۹- فهرست صنایع آلاینده سال های قبل، نقشی در تدوین فهرست سال جاری ندارد و هر سال، فهرست بر اساس نتایج پایش همان سال، تدوین می گردد.

ماده ی ۱۰- تنها ملاک قرارگیری نام واحد در فهرست، ایجاد آلودگی است و درج نام، به دلایلی همچون عدم دریافت مجوز فعالیت، عدم ارائه ی خود اظهاری، عدم ارائه ی برنامه ی مدیریت پسماند صورت نمی گیرد.

ماده ی ۱۱- واحدهای دارای پسماند ویژه (بر اساس اعلام دستورالعمل دفتر آب و خاک) در صورت ارائه قرارداد دفع یا امحاء و بی خطر سازی، در فهرست قرار نمی گیرند.

تبصره: واحدهای دارای پسماند عادی، در صورت ارائه ی قرارداد با شهر داری، در فهرست قرار نمی گیرند.

ماده ی ۱۲- واحدهایی که منحصرأ به لحاظ دارا بودن فاضلاب بهداشتی، آلوده تشخیص داده شده اند، در فهرست قرار نمی گیرند.

ماده ی ۱۳- در اخطار صادره برای هر واحد موارد زیر درج گردد:

الف) نوع آلودگی

ب) مهلت منطقی حسب نوع آلودگی

ج) تاکید قرارگیری در فهرست صنایع آلاینده در صورت عدم رفع آلودگی و اعلام به موقع به ادارات کل (ادارات تابعه).

ماده ی ۱۴- در مورد واحدهای پالایشگاهی و پتروشیمی، نیاز به درج در فهرست نبوده و تنها در صورت رفع آلودگی و تایید اداره کل بر اساس مستندات، از دوره ی بعد از اعلام، از شمولیت عوارض آلاینده ی خارج می شوند. نحوه ی برخورد با اینگونه واحدها به منظور تشخیص آلودگی، مطابق با ماده ی ۶ همین دستورالعمل خواهد بود.

ماده ی ۱۵- در مورد صنایعی که با اعمال این دستورالعمل در فهرست صنایع آلاینده قرار نمی گیرند، از سایر اهرم های قانونی جهت کنترل و کاهش آلودگی استفاده شود.

ماده ی ۱۶- بعد از نهایی شدن فهرست سه ماهه و همزمان با ارسال به این معاونت، قرار گیری در فهرست باید به نحو مقتضی، به مشمولین اعلام گردد.

ماده ی ۱۷- فهرست صنایع آلاینده در هر استان باید حداکثر تا بیست و پنجم ماه آخر هر فصل به سازمان ارائه گردد.

ماده ی ۱۸- نظر به عدم امکان تغییر در فهرست توسط ادارات کل، از هر گونه مکاتبه با امور مالیاتی استان ها خود داری گردد.

ماده ی ۱۹- نظر به عدم امکان حذف و اضافه در فهرست نهایی، دقت کافی در تهیه فهرست و جمع آوری مستندات صورت پذیرد.

ماده ی ۲۰- مسئولیت فهرست نهایی ارسالی، بر عهده ی مدیر کل استان خواهد بود.

ماده ی ۲۱- دستور العمل حاضر جهت اعمال در سال جاری بوده و دستور العمل قبلی از درجه ی اعتبار ساقط است.

فهرست عناوین

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۱	مقدمه
۱	۱- هدف
۱	۲- دامنه کاربرد
۲	۳- مسؤولیت ها
۲	۴- تعاریف
۳	۵- الزامات و مستندات مرجع
۳	۶- شرح اقدامات
۳	۶-۱- گردش کار
۴	۶-۲- نحوه تعیین وزن آلاینده‌گی واحدها در کارگروه
۸	۶-۳- اندازه گیری و پایش
۹	۷- مسؤولیت های اجتماعی
۱۰	۸- پیوست ها

یکی از ابزارهای قانونی که به منظور کاهش و کنترل آلودگی های محیط زیست در واحد های صنعتی تدوین شده، تبصره ی یک ماده ی ۳۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده است که نقش سازمان حفاظت محیط زیست در آن به عنوان تشخیص دهنده ی آلودگی و منتشر کننده فهرست صنایع آلاینده مطرح شده است.

دستورالعمل حاضر در جهت تنظیم عادلانه، واقع گرایانه و فصلی فهرست صنایع آلاینده در بخش پالایشگاه های نفت و واحدهای پتروشیمی می باشد. تعیین فهرست واحدهای آلاینده در کارگروهی متشکل از نمایندگان سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت نفت و انجمن صنایع با در نظر گرفتن میزان آلودگی وارده به محیط در بخش های پساب، هوا و پسماند از ویژگی های این دستورالعمل است.

همچنین ایجاد مشوق های مدیریتی در این دستورالعمل برای اجرای برنامه های مدیریت محیط زیست در جهت کاهش سطح آلاینده می تواند مبحث عوارض آلاینده را به رسالت ذاتی آن که حفظ محیط زیست می باشد رهنمون سازد.

۱- هدف

اهداف تدوین این دستورالعمل عبارتند از:

- وحدت رویه در تعیین فهرست واحدهای صنعتی آلاینده در ادارات کل حفاظت محیط زیست استان ها
- رعایت عدالت در تعیین فهرست واحدهای صنعتی آلاینده با منظور نمودن تناوب فصلی
- ارائه اهرم های تشویقی در جهت کاهش آلاینده ها با تاکید بر اقدامات و برنامه های کاهش آلاینده ها
- ایفای نقش مسوولیت های اجتماعی سازمان حفاظت محیط زیست از طریق پاسخگویی به ذینفعان جامعه
- برقراری تعامل با نمایندگان صنایع و وزارت نفت از طریق تشریک مساعی در تصمیم سازی و نظارت بر روند تعیین فهرست صنایع آلاینده

۲- دامنه کاربرد

دامنه کاربرد این دستورالعمل کلیه واحدهای فعال صنعتی در پالایشگاه های نفت و صنایع پتروشیمی می باشد.

۱-۲- واحدهای خدماتی، حتی در صورت ایجاد آلودگی، در دامنه این دستورالعمل قرار نمی گیرند.

ملاک تشخیص واحد خدماتی، بخشنامه شماره ۹۰/۲۷۴۱۰ مورخ ۱۳۹۰/۰۶/۲۸ معاونت محیط زیست انسانی در خصوص تعیین رده واحدهای خدماتی می باشد. در صورت وجود هر گونه ابهام، از دبیرخانه عوارض آلاینده‌گی استعلام می گردد.

۲-۲- واحدهای غیر فعال در دامنه این دستورالعمل قرار نمی گیرند.

۳-۲- واحدهایی که دارای فعالیت فصلی هستند، تنها در دوره فعالیت در دامنه این دستورالعمل قرار می گیرند.

۴-۲- واحدهایی که از طرف اداره کل حفاظت محیط استان مربوطه اخطار کتبی دریافت می کنند، در طول مدت اخطار، در دامنه این دستورالعمل قرار نمی گیرند.

۵-۲- شهرک صنعتی، واحد خدماتی محسوب می شود و در دامنه این دستورالعمل قرار نمی گیرد.

۶-۲- موضوع فاضلاب بهداشتی در دامنه این دستورالعمل قرار نمی گیرد لذا واحدهایی که صرفاً در بخش فاضلاب بهداشتی، آلاینده هستند، در فهرست واحدهای آلاینده قرار نمی گیرند.

۳- مسوولیت ها

مسوولیت حسن اجرای این دستورالعمل در سطح سازمان حفاظت محیط زیست بر عهده کارگروه مشترک تعیین فهرست صنایع آلاینده پالایشگاه نفت و پتروشیمی می باشد.

مسوولیت حسن اجرای این دستورالعمل در سطح استان ها بر عهده اداره کل حفاظت محیط زیست استان ها می باشد.

مسوولیت نظرخواهی، ویرایش و تفسیر این دستورالعمل بر عهده معاون محیط انسانی سازمان حفاظت محیط زیست می باشد.

۴- تعاریف

- کارگروه: کارگروه تعیین فهرست واحدهای آلاینده: متشکل از معاون محیط انسانی سازمان حفاظت محیط زیست، نماینده اداره کل HSE وزارت نفت و نماینده انجمن صنایع

- دبیرخانه عوارض آلاینده‌گی: دبیرخانه مستقر در معاونت محیط زیست انسانی سازمان حفاظت محیط زیست که مسوولیت ارتباطات، مکاتبات و تنظیم مستندات مربوط به موضوع عوارض آلاینده‌گی را بر عهده دارد.

- واحد آلاینده: به واحد صنعتی در پالایشگاه های نفت و پتروشیمی گفته می شود که به تشخیص کارگروه، آلاینده است.

- منبع: محل خروج مواد (گازها و پساب ها) به محیط، مانند خروجی تصفیه خانه، مشعل، دودکش و ...

- منبع آلاینده: منبعی است که حداقل یک پارامتر خروجی آن به محیط، خارج از حد مجاز یا استاندارد باشد.

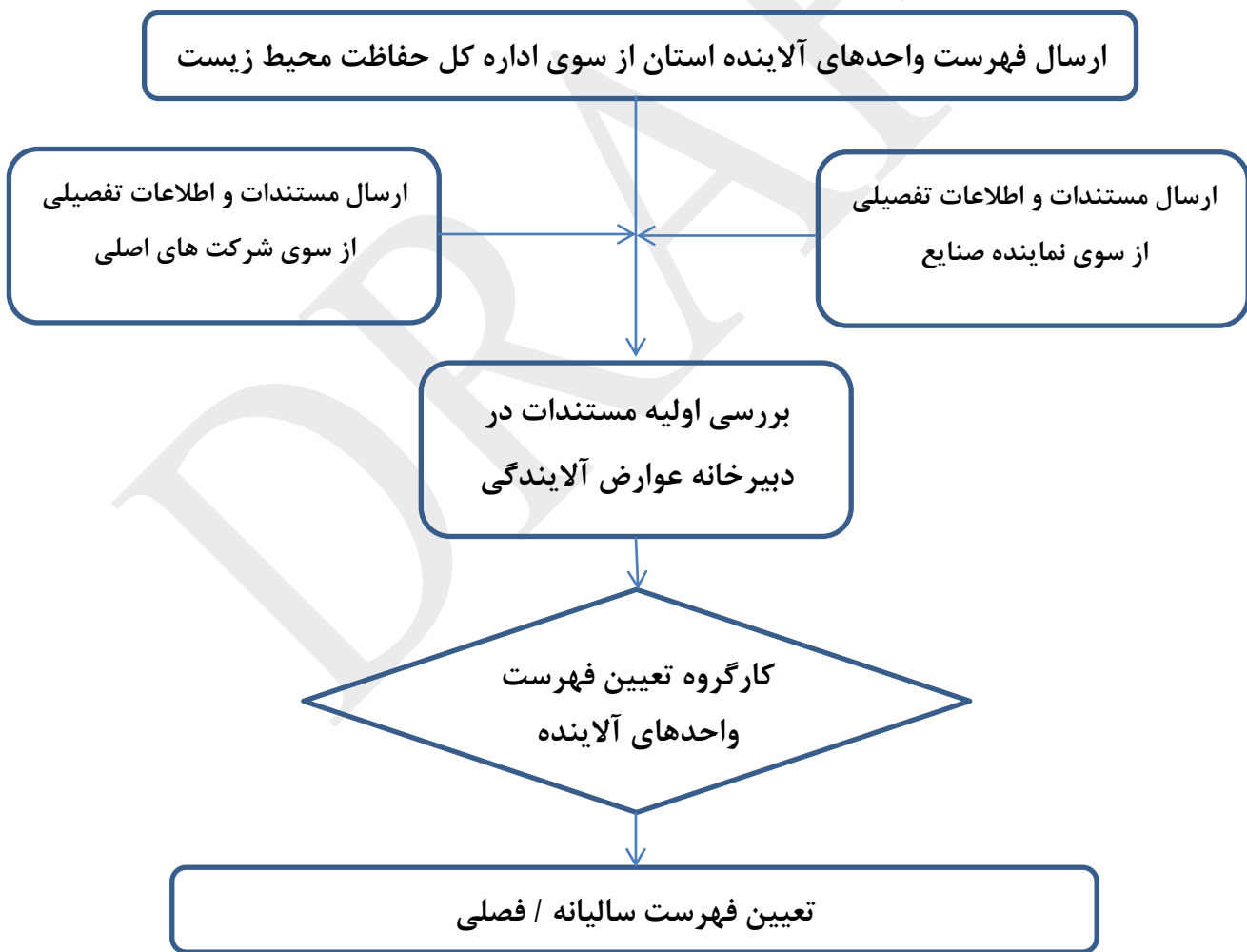
۵- الزامات و مستندات مرجع

- تصویب نامه شماره ۱۸۲۴۱/ت/۷۱ مورخ ۱۳۷۳/۰۳/۱۶ هیئت وزیران
- قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب جلسه مورخ ۸۷/۰۲/۱۷ کمیسیون اقتصادی مجلس.
- آیین نامه خوداظهاری در پایش محیط زیست و شیوه نامه های آزمایشگاه های معتمد، صادره از معاونت محیط زیست انسانی سازمان حفاظت محیط زیست، دفتر پایش فراگیر محیط زیست.
- دستورالعمل های داخلی وزارت نفت در خصوص مدیریت پسماند، پساب و آلاینده های هوا.

۶- شرح اقدامات

۱-۶- گردش کار

نمودار گردش کار تهیه فهرست واحدهای آلاینده در شکل شماره (۱) ارائه شده است.



شکل شماره (۱): نمودار تهیه فهرست واحدهای آلاینده

۶-۲- نحوه تعیین وزن آلاینده‌ها در کارگروه

۶-۲-۱- کارگروه، وزن آلاینده‌گی هر واحد را در هر فصل (در بازه صفر تا ۱۰۰) تعیین می‌کند. نظر به اهمیت دامنه و اثر آلودگی واحدهای پالایشگاه نفت و پتروشیمی در بخش‌های پساب، هوا و پسماند، وزن آلاینده‌گی هر واحد به صورت تابعی از میزان آلودگی در این سه بخش تعیین می‌شود. در رابطه شماره (۱) وزن آلاینده‌گی هر واحد با احتساب ۴۰٪ برای بخش پساب، ۴۰٪ برای بخش هوا و ۲۰٪ برای بخش پسماند تعیین می‌شود.
رابطه (۱):

$$۰/۲ * \text{وزن آلاینده‌گی در بخش پسماند} + ۰/۴ * \text{وزن آلاینده‌گی در بخش هوا} + ۰/۴ * \text{وزن آلاینده‌گی در بخش پساب} = \text{وزن آلاینده‌گی واحد}$$

۶-۲-۱-۱- وزن آلاینده‌گی در بخش پساب

وزن آلاینده‌گی در بخش پساب عددیست بین صفر تا صد. با لحاظ منابع آلاینده در هر واحد، مجموع نسبت‌های آلاینده‌گی در همه منابع آلاینده و تقسیم آن بر میزان کل خروجی پساب و اعمال ضریب کاهش، تعیین‌کننده وزن آلاینده‌گی در بخش پساب خواهد بود. وزن آلاینده‌گی در بخش پساب از رابطه شماره (۲) بدست می‌آید. بدیهی است که چنانچه یک منبع در تمام دفعات پایش، آلاینده تشخیص داده نشود، در این محاسبه وارد نمی‌شود.

نکته: آندسته از واحدهایی که پساب تولیدی آنها به تصفیه‌خانه مرکزی (خارج از محدوده آن واحد) انتقال داده می‌شود (مانند مجتمع‌های پتروشیمی در ماهشهر و عسلویه) از شمول رابطه شماره (۲) خارج هستند لیکن در صورت برقراری یکی از دو شرط زیر، وزن آلاینده‌گی آنها در بخش پساب برابر با صد در نظر گرفته می‌شود:

الف: تخلیه مستقیم پساب به محیط بیش از ۲۴ ساعت (در فصل مورد بررسی)

ب: جاری نبودن قرارداد تصفیه پساب با تصفیه‌خانه مرکزی

بدیهی است با هدایت پساب به تصفیه‌خانه مرکزی و عدم احراز شرایط فوق، وزن آلاینده‌گی در بخش پساب برابر با صفر می‌باشد.

رابطه (۲):

$$\text{ضریب کاهش} * ۱۰۰ * \frac{\text{مجموع نسبت‌های آلاینده‌گی در منابع آلاینده}}{\text{میزان کل خروجی از تمام منابع (متر مکعب)}} = \text{وزن آلاینده‌گی در بخش پساب}$$

نسبت آلاینده‌گی در منبع آلاینده محاسبه نسبت تعداد دفعات پایش با نتیجه آلاینده بودن منبع (دارای حداقل یک پارامتر خارج از حد مجاز یا استاندارد) به کل دفعات پایش صورت گرفته در آن منبع و ضرب آن در میزان کل خروجی از منبع بدست می‌آید.

رابطه شماره (۳) نحوه محاسبه این نسبت را برای هر منبع نشان می دهد.

رابطه (۳):

$$\text{میزان خروجی پساب از منبع (متر مکعب)} * \frac{\text{تعداد دفعات پایش با نتیجه آلاینده بودن منبع}}{\text{تعداد کل دفعات پایش در منبع}} = \text{نسبت آلاینده‌گی در منبع آلاینده}$$

بازه زمانی در این روابط، فصل مورد بررسی است.

ضریب کاهش که عددی بین ۰/۷۵ تا ۱/۰۰ می باشد، توسط کارگروه تعیین می شود. این ضریب به نحوه اجرای برنامه های مدیریت زیست محیطی و اقدامات کاهش و کنترل آلودگی در بخش پساب در واحد بستگی دارد. میزان سهم عوامل تعیین کننده این ضریب در جدول شماره (۱) ارائه شده است.

جدول شماره (۱): میزان سهم عوامل تعیین کننده ضریب کاهش در بخش پساب

ردیف	شرح عامل	میزان سهم
۱	تهیه و تدوین برنامه های کاهش آلودگی پساب بر اساس نتایج خوداظهاری در پایش	٪۱۰
۲	پیشرفت فیزیکی اقدامات / پروژه ها مطابق با درصد اعلام شده در برنامه ها	٪۵۰
۳	گزارش دهی مناسب از نحوه و نتایج اقدامات به اداره کل حفاظت محیط زیست استان	٪۵
۴	انطباق اقدامات انجام شده با کاهش یا رفع آلودگی پساب	٪۳۵

فهرست حداقل پارامترهای (۱۵ گانه) لازم برای اندازه گیری در پساب خروجی هر منبع در جدول شماره (۲) ارائه شده است:

جدول شماره (۲): فهرست حداقل پارامترهای لازم برای اندازه گیری در پساب خروجی هر منبع

ردیف	پارامتر	ردیف	پارامتر
۱	اکسیژن خواهی شیمیایی	۹	کلر آزاد
۲	مجموع مواد جامع معلق	۱۰	جیوه
۳	فسفات بر حسب فسفر	۱۱	نیکل
۴	آمونیم بر حسب NH ₄	۱۲	کادمیوم
۵	نیترات بر حسب NO ₃	۱۳	مولیبدن
۶	سولفات بر حسب SO ₄ ⁻	۱۴	کرم
۷	پ - هاش	۱۵	کرم
۸	چربی روغن		
			O&G

مرجع: جدول استانداردهای خروجی فاضلاب موضوع ماده ۵ آیین نامه جلوگیری از آلودگی آب (موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۲۴۱/ت۷۱ مورخ ۱۳۷۳/۰۳/۱۶ هیئت وزیران)

۶-۲-۱-۲- وزن آلاینده‌گی در بخش هوا

وزن آلاینده‌گی در بخش هوا عددیست بین صفر تا صد. با لحاظ منابع آلاینده در هر واحد، مجموع نسبت های آلاینده‌گی در همه منابع آلاینده و تقسیم آن بر میزان کل خروجی منبع و اعمال ضریب کاهش، تعیین کننده وزن آلاینده‌گی در بخش هوا خواهد بود. وزن آلاینده‌گی در بخش هوا از رابطه شماره (۴) بدست می آید. بدیهی است که چنانچه یک منبع در تمام دفعات پایش، آلاینده تشخیص داده نشود، در این محاسبه وارد نمی شود.

رابطه (۴):

$$\text{ضریب کاهش} * 100 = \frac{\text{مجموع نسبت های آلاینده‌گی در منابع آلاینده}}{\text{میزان کل خروجی از تمام منابع (تن)}} * \text{وزن آلاینده‌گی در بخش هوا}$$

نسبت آلاینده‌گی در منبع آلاینده از طریق محاسبه نسبت تعداد دفعات پایش با نتیجه آلاینده بودن منبع (دارای حداقل یک پارامتر خارج از حد مجاز یا استاندارد) به کل دفعات پایش صورت گرفته در آن منبع و ضرب آن در میزان کل خروجی از منبع بدست می آید. رابطه شماره (۵) نحوه محاسبه این نسبت را برای هر منبع نشان می دهد.

رابطه (۵):

$$\text{نسبت آلاینده‌گی در منبع آلاینده} = \frac{\text{تعداد دفعات پایش با نتیجه آلاینده بودن منبع}}{\text{تعداد کل دفعات پایش در منبع}} * \text{میزان خروجی از منبع (تن)}$$

بازه زمانی در این روابط، فصل مورد بررسی است.

همچنین ضریب کاهش که عددی بین ۰/۷۵ تا ۱/۰۰ می باشد، توسط کارگروه تعیین می شود. این ضریب به نحوه اجرای برنامه های مدیریت زیست محیطی و اقدامات کاهش و کنترل آلودگی در بخش هوا در واحد بستگی دارد. میزان سهم عوامل تعیین کننده این ضریب در جدول شماره (۳) ارائه شده است.

جدول شماره (۳): میزان سهم عوامل تعیین کننده ضریب کاهش در بخش هوا

ردیف	شرح عامل	میزان سهم
۱	تهیه و تدوین برنامه های کاهش آلودگی هوا بر اساس نتایج خوداظهاری در پایش	٪۱۰
۲	پیشرفت فیزیکی اقدامات / پروژه ها مطابق با درصد اعلام شده در برنامه ها	٪۵۰
۳	گزارش دهی مناسب از نحوه و نتایج اقدامات به اداره کل حفاظت محیط زیست استان	٪۵
۴	انطباق اقدامات انجام شده با کاهش یا رفع آلودگی هوا	٪۳۵

پارامترهای اندازه گیری خروجی هر منبع منتشر کننده آلاینده های هوا با استفاده از پارامترهای جداول حدود مجاز انتشار آلاینده های هوا در صنایع (مندرج در جداول پیوست تصویب نامه شماره ۹۵۰۵/ت ۴۹۰۶۵ ه مورخ ۱۳۹۵/۰۱/۲۱ هیئت وزیران موضوع ماده ۱۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴) با عناوین زیر تعیین می شوند:

- واحدهای تولید اسید سولفوریک (صفحه ۷ پیوست مصوبه هیئت وزیران)
- زباله سوزها (صفحه ۸ پیوست مصوبه هیئت وزیران)
- نیروگاه ها (صفحه ۹ پیوست مصوبه هیئت وزیران)
- پالایشگاه ها و صنایع پتروشیمی (صفحه ۱۰ پیوست مصوبه هیئت وزیران)
- تهیه اسید کلریدریک (صفحه ۱۱ پیوست مصوبه هیئت وزیران)
- تهیه PVC (صفحه ۱۱ پیوست مصوبه هیئت وزیران)
- کارخانه تهیه آمونیاک (صفحه ۱۳ پیوست مصوبه هیئت وزیران)
- سایر واحدهای صنعتی با هر روند تولید (صفحه ۱۳ پیوست مصوبه هیئت وزیران)
- حداکثر مقدار فلزات سنگین و دی اکسین و فوران در دودکش صنایع - کلیه صنایع (صفحه ۱۴ پیوست مصوبه هیئت وزیران)

۶-۲-۱-۳- وزن آلاینده‌گی در بخش پسماند

وزن آلاینده‌گی در بخش پسماند عددیست بین صفر تا صد. نظر به ماهیت آلودگی های بخش پسماند ناشی از دو عامل: عدم رعایت الزامات مدیریت پسماند و عدم اخذ پیمانکار ذیصلاح امحای پسماند در بخش های ویژه و عادی، وزن آلاینده‌گی در بخش پسماند تابعی از این دو عامل می باشد که پس از اعمال ضریب کاهش (رابطه شماره ۶) تعیین می شود.

رابطه (۶):

$$\text{ضریب کاهش} * 100 * \text{آلودگی پسماند} = \text{وزن آلاینده‌گی در بخش پسماند}$$

با استفاده از جدول شماره (۴)، میزان آلودگی پسماند با نگاه به قرارداد همکاری با پیمانکار ذیصلاح امحای پسماندهای عادی و ویژه و نیز چگونگی رعایت الزامات مدیریت پسماند در واحد، بدست می آید.

جدول شماره (۴): نحوه تعیین میزان آلودگی پسماند در واحد

آلودگی پسماند	وضعیت واحد			ردیف
	رعایت الزامات مدیریت پسماند (طبق مقررات ملی و وزارت نفت) در عناصر تولید، جمع آوری، ذخیره سازی، حمل و نقل بازیافت و دفع	قرارداد امحا پسماند		
		عادی	ویژه	
صفر	-	دارد		۱
۰/۲۰	رعایت الزامات در بخش پسماندهای عادی و ویژه	ندارد		۲
۰/۲۵	عدم رعایت یکی از الزامات تنها در بخش پسماندهای عادی			
۰/۹۵	عدم رعایت یکی از الزامات تنها در بخش پسماندهای ویژه			
۱	عدم رعایت الزامات در بخش پسماندهای عادی و ویژه			
۰/۰۵	رعایت الزامات در بخش پسماندهای عادی	ندارد	دارد	۳
۰/۱۰	عدم رعایت یکی از الزامات در بخش پسماندهای عادی			
۰/۱۵	رعایت الزامات در بخش پسماندهای ویژه	دارد	ندارد	۴
۰/۹۰	عدم رعایت یکی از الزامات در بخش پسماندهای ویژه			

۶-۲-۲- تعیین فهرست واحدهای آلاینده در کار گروه

تعیین فهرست واحدهای آلاینده به صورت فصلی به دو حالت زیر صورت می گیرد:

الف: در صورتیکه مجموع اوزان آلایندهی واحد در فصل مورد بررسی و فصل های قبلی کمتر از ۳۵ باشد، واحد در فهرست واحدهای آلاینده فصل مورد بررسی قرار نمی گیرد لیکن وزن آلایندهی فصل مورد بررسی، جهت محاسبه در فصل بعد منظور خواهد شد.

ب: در صورتیکه مجموع اوزان آلایندهی واحد در فصل مورد بررسی و فصل های قبلی مساوی یا بیشتر از ۳۵ باشد، واحد در فهرست واحدهای آلاینده فصل مورد بررسی قرار می گیرد. بدیهی است با قرارگیری واحد در فهرست، مجموع اوزان آلایندهی برای محاسبه در فصل بعدی، برابر با صفر خواهد بود.

۶-۳- اندازه گیری و پایش

معیار تصمیم گیری درخصوص آلایندهی هر پارامتر، منبع و واحد مورد بررسی، نتایج آنالیز و مقایسه با حدود مجاز یا استاندارد مصوب می باشد.

نتایج آنالیز صرفاً در سه حالت:

الف: گزارش خوداظهاری در پایش (مطابق با آیین نامه خوداظهاری در پایش محیط زیست و شیوه نامه های آزمایشگاه های معتمد

ب: اندازه گیری توسط ادارات کل حفاظت محیط زیست استان ها
ج: صورت جلسه رسمی (فقط در صورتیکه امکان انجام نمونه برداری وجود ندارد مانند: عدم احداث سیستم تصفیه پساب، عدم تجهیز دودکش به سکو و دریچه نمونه برداری و ...)

قابل قبول است.

منظور از صورتجلسه رسمی، صورتجلسه تنظیم شده با تایید مدیرکل حفاظت محیط زیست استان، معاون پایش اداره کل استان و منضم به گزارش کارشناسی و اخطار صادره می باشد (در اخطار صادره، ضروریست پارامتر آلودگی، مهلت منطقی حسب نوع آلودگی و نیز تاکید بر اعلام وزن آلاینده‌گی در بخش مربوطه در صورت عدم رفع آلودگی و اعلام بموقع به ادارات کل مرقوم شود).

در موارد تناقض نتایج خوداظهاری با اندازه گیری های انجام شده توسط اداره کل حفاظت محیط زیست استان، ارجحیت با اندازه گیری اداره کل حفاظت محیط زیست استان می باشد.

پایش واحدهای مستقر در شهرک های صنعتی دارای سیستم تصفیه پساب مرکزی، منحصراً باید در بخش های آلودگی هوا صورت پذیرد.

نمونه برداری خروجی دودکش واحدهای صنعتی باید تنها در مبادی ای صورت گیرد که در آیین نامه خوداظهاری در پایش محیط زیست دارای مرجع مقایسه باشد (خروجی دودکش سیستم های گرمایشی که در فرآیند تولید نقشه ندارند و مستقل از فرآیند می باشند، مدنظر نمی باشد).

۷- مسوولیت های اجتماعی

در راستای نیل به اهداف عالی سازمان حفاظت محیط زیست در ایفای بهینه و مستمر مسوولیت های اجتماعی (CSR: Corporate Social Responsibility)، پاسخگویی به افکار عمومی و ذینفعان جامعه درخصوص اثرات زیست محیطی فعالیت های واحدهای پالایشگاه نفت و صنایع پتروشیمی، دبیرخانه عوارض آلاینده‌گی، مدارک مرتبط با عوارض آلاینده‌گی هر واحد را به شرح زیر، جهت دسترسی و دریافت نظرات عموم ذینفعان جامعه در تارنمای عمومی معاونت محیط زیست انسانی (اینترنت) قرار می دهد:

✓ عنوان واحد و اطلاعات تماس (نمابر، تلفن، تارنما)

✓ وزن آلاینده‌گی واحد در فصل مورد بررسی

✓ فهرست عناوین مهم برنامه ها و اقدامات در راستای کاهش یا رفع آلودگی

۸- پیوست

فرم انجام محاسبات وزن آلاینده‌گی در واحد در بخش های پساب و هوا

نام منبع	مقدار خروجی به محیط *	تعداد دفعات پایش	تعداد دفعات تخطی از استاندارد	درصد تخطی از استاندارد	نسبت آلاینده‌گی در منبع آلاینده	ضریب کاهش	وزن آلاینده‌گی در بخش پساب یا هوا
	A	B	C	$D = C / B$	$E = A * D$	F	G
منبع شماره ۱							
منبع شماره ۲							
منبع شماره ۳							
منبع شماره ۴							
	$= \sum A$ میزان کل خروجی از تمام منابع				$= \sum E$ مجموع نسبت های آلاینده‌گی در منابع آلاینده		$= F * 100 * \sum E / \sum A$

* پیشنهاد می شود برای بخش پساب از واحد "متر مکعب" و برای بخش هوا از واحد "تن" استفاده شود.